

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Isagoge Sive Introductio Ad Vitæ Spiritualis
Perfectionem, Omnibus tam Regularibus, quàm Clericis
Sæcularibus, Confessariis, Concionatoribus, & Animarum
Pastoribus perquàm utilis, & specialiter ...**

Herlet, Johann Georg

Sulzbaci, Anno MDC.XCIII.

§. 8. De mediis ad hunc operandi modum pertingendi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37853

silentium quandam decori sacri preferant dignitatem; uti monet S. Hieronymus in c. 2. Epistola ad Titum. Sanctorum enim non tantum verba, sed etiam ipsi vultus spirituali gratia pleni sunt; teste S. Chrysostomo homil. 3. ad Popul. ita ut intuentes suam modestiam provocent ad concipiendam condignam de rebus & functionibus sacris existimationem; sicut de S. Mileto Episcopo Antiocheno refert idem Chrysostomus, quod non solum docens aut loquens, sed etiam si videretur, satis erat ad inducendam virtutum celestium doctrinam in eorum, qui videbant, animos.

§. 8.

*De mediis ad hunc operandi modum
pertingendi.*

171. **U**T verò assuescamus, opera nostra ordinaria juxta recensitas superius conditiones perficere; poterunt servire media sequentia: *Primum est virtus obedientiae*, quæ inclinatur voluntatem ad exequendum jussa Præpositorum: Nam objectum materiale hujus virtutis sunt omnia opera ordinaria, actiones, exercitia, & functiones in Regulis & constitutionibus Præscriptæ; uti & opera illa, quæ per Superiorem juxta Regulam imponuntur. Unde primus & infimus illius gradus est, exequi & perficere omnia opera injuncta integrè, totaliter, completè, & sine defectu alicujus partis vel circumstantiæ requisitæ; Qui gradus vocatur *Obedientia*

X 5

tia

tia operis. Alter verò illius gradus est, prædicta opera & functiones exequi insuper libenter, promptè, alacriter, cum propensione voluntatis, & lætitiâ spirituali. Quæ *Obedientia voluntatis* nuncupatur, & priore existit perfectior. De quâ S. Columbanus *in Regul. c. 3. Nihil recusandum est Obedientibus veris discipulis Christi, quamvis durum & arduum sit; sed cum fervore & lætitiâ accipiendum est. Quod si talis non fuerit Obedientia, non erit acceptabilis Deo.* Et S. Bernardus *serm. de Obedientia: Verus obediens mandatum non procrastinat; sed parat aures auditui, linguam voci, manus operi, pedes itinere; & sic se totum intra se colligit, ut mandatum peragat imperantis.* Verus igitur obediens opera suæ vocationis ordinaria non negligit; non mutilè & defectuosè illa peragit; non obiter, levi brachio, remissè, tepidè, & cum fastidio illa adimplet; non ea differt in tempus non suum: sed in quovis opere ita se gerit, ut possit fiducialiter cum Christo dicere in fine & articulo vitæ: *opus consummavi, quod dedisti mihi, ut faciam. Joann. 17.* Novit enim, quod Deus *reddet unicuique secundum opera ejus. Matth. 16.* Et quod *in orientes sequuntur opera illorum. Apocal. 14.*

172. *Secundum* medium est, ut semper inter operandum recogitemus, quod omnia nostra exercitia, functiones & opera faciamus in præsentia, conspectu, & oculis Dei cuncta cernentis & accuratissimè contemplantis: *verebar omnia opera mea, inquit Job. c. 9. Quia ipse considerat*

derat vias meas, & cunctos gressus meos dinumerat; ut idem ait c. 31. Et S. Augustinus c. 14. Soliloq. Dum attentè considero, Domine, quod in me perpetuò respicias, itaq; noctu & interdiu pro me excubes, ac si aliam in cælo sursùm & in terrâ deorsùm præter me creaturam gubernandam non haberes; dum inquam attentè considero, omnia opera, cogitationes ac desideria mea tibi patere, & aperta ante oculos tuos esse; timore pariter & confusione impleor. Magna certè nobis incumbit necessitas justè recteq; vivendi; cùm videamus, omnia nos facere ante oculos Judicis cuncta cernentis. De quibus Dei oculis dicitur, Eccl. 23. Oculi Domini multò plus lucidiores sunt super solem, circumspicientes omnes vias hominum, & profundum abyssi, & hominum corda intuentes in absconditas partes. Suggest hoc medium Deus ipse Abrahamo Patriarchæ Genes. 17. dicens: Ambula coram me, & est perfectus, quasi dicat: si ambules coram me & in conspectu meo, jugiter recogitans præsentiam meam; eris in operibus tuis perfectus. De Enoch verò, qui placuit Deo, & fuit perfectus in viis suis, dicit Scriptura Genes. 5. Ambulavit cum Deo, id est, coram Deo, in oculis & in conspectu Dei; uti explicant interpretes. Econtra de impio dicit Propheta Regius Psalm. 9. Non est Deus in conspectu ejus. Propterea inquinata sunt via illius in omni tempore.

173. Tertium medium est, ut unumquodque opus & functionem, dum præsens ac sub manibus est, taliter peragamus, & ita toti in eâ simus, quasi

quasi nihil aliud nobis prætereà superesset peragendum; identidem nobis ipsis occinentes illud, quod sacrificulis olim acclamabat præco: *Hoc age, quod agis.* Quis enim urget & premit nos in Religione, ubi cuncta opera sunt ordinatissimè distributa, & suum cuique certum tempus est præfixum? Quis, inquam, exactor à tergo instat, ut de futuro opere cogitemus, dum præsens adhuc sub manibus versatur? Si testante Ecclesiaste c. 3. *Omnia tempus habent;* non est ratio, cur per curam præproperam & immaturam sollicitudinem negotii præsentis executionem præcipitemus; & ad aliud, cujus peragendi tempus nondum advenit, festinemus. Scilicet insignis hæc tentatio est Diaboli, conantis efficere, ut nullum opus faciamus exactè & perfectè. Undè Magister Avila tom. 3. *Epist.* monet. *Quando mentem rei alicujus cura importuno tempore occuparit, dicito: Nihil tale mihi nunc Dominus meus imperat; ac propterea de eâ cogitare opus non habeo; at cum id mihi Dominus meus injunxerit; tunc de illo tractabo.* Quia *omni negotio tempus est, & opportunitas.* Eccl. 8.

174. Quartum medium est, ut quodlibet opus & negotium ita tractemus, tanquam id ultimum & totius vitæ nostræ supremum foret. *In omni opere suo dicat sibi ipsi; si modo moriturus esses, faceres istud?* inquit S. Bernardus in *speculo Monachor.* Et S. Basilius *instruct.* ad *Filium Spiritual.* *Semper ante oculos tuos versetur ultimus dies: cum enim diluculo surrexeris; ad vesperam te ambigas pervenire; & cum in lectulum ad quiescen-*

descendum membra tua posueris, nolis considerare de
 lucis adventu. Refert S. Athanasius in vitâ Ma-
 gni Antonii c. 21. de Discipulis ab eo institutis:
 Erant in monte Monasteria tanquam tabernacu-
 la, plena divinis choris psallentium, legentium,
 orantium; Tantumq; jejunandi & vigiliarum ar-
 dorem cunctorum mentibus sermo ejus afflaverat,
 ut futura spei aviditate, ad charitatem mutuam
 & misericordias indigentibus exhibendas jugè
 studio laborarent &c. Quis tantum Monachorum
 agmen aspiciens, quis virilem concordie cœtum
 cernens, in quo nullus nocens, sed multitudo ab-
 stinentium & certamen officiorum erat, non in-
 hanc statim erumperet vocem: Quàm bona do-
 mus tue Jacob, tabernacula tua Israel! Sermo
 autem S. Antonii, qui tantum Discipulis ardo-
 rem ad præfatorum bonorum operum studium
 afflaverat, ut in eo exercitio non languerent,
 refertur ab eodem Athanasio ibidem c. 15. Ubi
 S. Antonium introducit ita loquentem: Hoc sit
 primum cunctis in commune mandatum, nullum
 in arrepti propositi vigore lassescere; sed quasi in-
 cipientem augere semper, quod cœperit. Ad in-
 ertiam autem calcandam, Apostoli præcepta re-
 plicemus, quibus se mori quotidie testabatur: si-
 militer & nos humana conditionis vitam ancipi-
 tem retractantes, non peccabimus. Cum enim ex-
 citati à somno, ad vesperum nos pervenire dubi-
 temus; & quieti corpora concedentes, de lucis non
 consulamus adventu, & ubiq; naturæ ac vitæ in-
 certa memores, Dei nos intelligamus providentiâ
 gubernari, hoc modo non delinquemus, aut aliqua
 fra-

fragili cupiditate raptabimur; sed nec irascemur quidem adversus aliquem, nec terrenos congregare thesauros ambiemus: quin potius metu quotidiani recessus & sejungendi corporis jugi meditatione omnia caduca calcabimus; Idem monuit circa finem vitæ & proximus morti; dicens: *Desideriam instituto non debere subrepere; sed tanquam quotidie morituros, à sordidis cogitationibus animam custodire, & omnem amulationem ad Sanctos quosq; convertere.* Hoc igitur Sancti viri documentum, & discipulorum illius exemplum sectantes, cogitemus in quolibet opere, quod unum aliquod sit futurum ultimum & novissimum, post quod non licebit amplius operari. *Negotiamini, dum venio. Luc. 19. Et: venit nōx, quando nemo potest operari. Joann. 9.* Quia autem nescimus, an non fortè hoc ipsum opus, quod sub manibus versatur, sit ultimum (*nescit enim homo finem suum*) illud non obiter, sed tanquam ultimum accuratè, diligenter, & cum magno conatu peragamus; juxta monitum Apostoli: *Dum tempus habemus, bonum operemur.* Et *Eccl. 9. Quodcunq; facere potest manus tua: instanter operare: quia nec opus, nec ratio, nec sapientia, nec scientia erunt apud inferos.* Item Poetæ:

Omnem crede diem tibi diluxisse supremum.

175. *Quintum* medium est, ut solliciti simus, & proponamus tantummodò pro die præsentis; juxta monitum Christi *Matth. 6. Nolite solliciti esse*

esse in crastinum, crastinus enim dies erit sollicitus sibi ipsi. Sufficit diei malitia sua. Qui enim proponit aliquid observare aut facere, vel ab aliquo abstinere pro toto vitæ suæ tempore; is sæpè à diabolo tentatur & absterretur his aut similibus suggestionibus: Quid? tunè tot annis sustinebis rigorem hujus disciplinæ? semper ad matutinum mediâ nocte in choro decantandum surges? in mensâ nunquam ad satietatem comedes? alterius semper voluntatem facies? tantum frigus per plures, quibus adhuc victurus es, hyemes perferes? &c. Verum qui non ulterius quàm pro die præsentem solum proponit aliquid servare aut evitare, hic facilè Diaboli suggestiones explodit, respondendo: Non est, quod de observatione propositi mei in plures annos, menses, aut dies continuandâ sim sollicitus: dummodò hoc præsentem die à tali peccato vel imperfectione abstineam; dummodò hodie exercitia mea ritè peragam &c. crastinâ die videbimus deindè, quid ulterius faciendum incumbat: sufficit diei malitia, labor, & sollicitudo sua. Si enim hodie adhuc morerer, non requireret Deus à me rationem de futuro, sed tantùm de præterito tempore, & præsentem die mihi concessio. Quinimò utilissimum erit, proposita sua concipere non pro integro die; sed tantùm pro aliquâ illius parte v. g. ab Examine matutino usque ad meridianum, & ab hoc usque ad vespertinum; prout suis præscripsit S. Ignatius de Examine particulari; & in praxi observavit Monachus ille in vitis Patrum lib. 5, de continent. libello

bello 4. n. 58. ubi dicitur : *Esuriit quidam Frater à manè; & pugnavit cum animo suo, nè manducaret, donec fieret hora tertia. Et factà horà tertià exegit à se, ut fieret hora sexta; infudit panem & sedit, ut manducaret. Postea verò surrexit, dicens: manebo sic usq̃, ad horam nonam. Horà autem nonà fecit orationem, & vidit opus Diaboli sicut sumum exeuntem à se; & ita cessavit esuries ejus.*

176. *Sextum medium est, ut per actus frequentatos & sæpè repetitos contrahamus consuetudinem, opera nostra quotidiana & ordinaria peragendi sine defectu, accuratè, & exactè juxta Regulas & Statuta Ordinis Nostri. Talis enim consuetudo & habitus quo fortior fuerit & intensior, eò faciliora, sua viora & sapidiora nobis reddet exercitia nostra quotidiana; sicut docet S. Bernardus lib. 1. de considerat. dicens: *Primum tibi importabile videbitur aliquid: processu temporis, si assuescas; judicabis non adeò grave: paulò post & leve senties: paulò post etiam delectabit.* Id quod maximè locum habet in Novitiis, si maturè incipiant opera vocationis suè ritè peragere; & assuescant in illis exacti, punctuales, & accurati esse: *Adolescens enim juxta viam suam, etiam cum senuerit, non recedet ab eà. Proverb. 22. Et Bonum est viro, cum portaverit jugum ab adolescentià suà. Thren. 3.**

177. *Septimum medium est, ut in exercitio operum ordinariòrum & functionum quotidianarum vocationis nostræ nunquam tepescamus, aut segnes & remissi fiamus; sed in fervore pristino*

fino semper persistentes, alacres & indefessos
 nos diu noctuque exhibeamus. Communis si-
 quidem spiritualium Magistrorum sententia est,
 diuturno usu comprobata, quod Religiosus se-
 mel in teporem incidens & ignaviam, ægerrime
 sit inde eluctaturus; ita ut miraculi ac prodigii
 instar haberi soleat, si talis ad primum fervo-
 rem revertatur. Unde S. Bernardus *Epist. 96.*
 Monachorum tepidorum & vitam remissam a-
 gentium conversionem nominat *Digitum Dei*;
 subditque: *rarissima avis in terris est, qui de-
 gradu, quem forte in Religione semel attigerit,
 vel parum ascendat. Multo facilius reperies mul-
 tos seculares converti ad bonum, quam unum
 quempiam de Religiosis tepidis & ignavis ad me-
 lius. Et S. Augustinus Epist. ad plebem Hippo-
 nens. 137. Ex quo Deo servire capi, quomodo
 difficile sum expertus meliores, quam qui in Mo-
 nasterio profecerunt; ita non sum expertus pejo-
 res, quam qui in Monasteriis ceciderunt. Ita ut
 communiter nulla vel exigua spes concipi possit de
 iis, qui in Religiosa vita deficere & obtorpescere
 incipiunt; uti inquit Alphonsus Rodericus *part.*
*1. de Exercit. Perfect. tract. 2. c. 8. n. 4.**

S. 9.

Quid requiratur ad rectitudinem operum
 nostrorum ex parte finis.

178. *Finis*, propter quem operamur, est una ex
 præcipuis circumstantiis actuum huma-
 norum; ita ut finis moraliter malus efficiat a-
 ctio-